

PERŽVALGA.

Caras Dumą išvaikė...

Ką tai reiškia? Reiškia tai, kad caro valdžia apskelbė visiems savo pavaldiniams karę. Ji, sušaukdama Dumą, nemanė nusileist prieš žmones, ir ne nusileido: nieko nedavė jų atstovams — dumai — veikti, tik leido kalbėti. Pagaliaus to kalbėjimo turėjo pakakti. Dumą pati būtų netekus vilties ir būtų liovusi kalbėjus gal po kelių savaitėjų; ji būtų priėjus prie to pat, prie ko ją dabar valdžia privedė: prie revoliucionizmo... Ji dar norėjo šalį nuraminti, o tuo tarpu valdžia ją apskelbė revoliucijine, ir išvaikė. Kas iš to išeis? Caras žada sušaukti kitą Dumą pradžioje gruodžio. Vargiai jam prisieis sušaukti. Per keturis mėnesius gali įvykti milžiniškos permainos. Keturi mėnesiai ramaus gyvenimo gali nepadaryti jokių politišku permainų, bet, einant kare žmonių su valdžia, per tą laiką gali ta karė pasibaigti. Ji pasibaigs tada, kuomet kataras nors iš tų dviejų priešinių kūrų liks apgalėtas. Klausimas: katras bus apgalėtas? Mums rodosi, kad valdžia. Valdžia nepasidare sau šalininkų net iš tų, kurie norėjo būti jos (caro sosto) gelbėtojais — buitent — iš kadetų. Ji renjasi tik ant kariumenės, kuri, vienok, jau daugelyje vietų jai neišikima. „Sudurtovais galima viską padaryt, tik sėdėti ant jų negalima“. Valdžia atisėdo ant durtuvų, ir ji turės žūt. Kol ji žus, daug žus ir revoliucionierių, daug žus ne kaltų žmonių.

Dabar prasidėjo naujas ir, rodos, paskutinis Rusijos revoliucijos perijodas, — tai svarbiausias laikas; jame guli ir mūsų tėvynės likimas. Jei mūsų broliai bus labiau susipratę, jei mokės ir galės smarkiai stovėti už savo tautos ir šalies tiesas, už laisvę, už auto-

nomiją, tai gali but — sukakus metams nuo fiktyviško „lietuvių seimo“ Vilniuje, matysim čia tikrąjį įsteigiamąjį seimą...

Kas myli laisvę, kas laisvojo šalyje gyvena ir nepavydėtų savo tėvams ir broliams išvysti tokią jau laisvę Lietuvoje, privalo atkreipti visą savo atydą prie tos sunkios kovos už laisvę ir kaip galima padėti tiems kovotojams. — Aukų daugiau, daugiau pašelpos!

— Dvi-trys savaitės praėjo, kaip liovė ateidinėjus „Naujoji Gdynė“, ir nieko apie ją nežinia, kas atsitiko. „Kovos“ redakcija sako, kad daugelis jos užklausią, kas atsitiko su „N. G.“ ir, vienok, tikrai nežinia. Kiek mums teko patėmyt iš trumpų „V. Žinių“ pranešimų, tai rodos šita priežastis sulaikė „N. G.“ Sirkinio spanstuvė, kur spauzdinosi „N. G.“, sustreikavo darbininkai. Sirkinas atsisakė išpildyt jų reikalavimus, tai darbininkai atsisaukė į visus išleis-tojus, kurie spauzdina knygas ir laikraščius Sirkinio spaustu-vė, kad nespauzdintų nieko pas Sirkiną tolei, kol tas neišpildys jų reikalavimų.

— Amerikos angliškuose dienraščiuose pasirodė trumpytis paminėjimas, kad Scra-tone (Pa) lietuviai katalikai rengiasi sutverti nepriklausomą parapiją. Scra-tone išei-nantis nepriklausomųjų („nezalėznų“) lenkų laikraštis „Sraz“ rašo apie tai šiteip:

Lietuviai Providence (priemiestis) steigia tautišką lietuvių bažnyčią. Kuomet persitikirino, jog murytoji bažnyčia užrašyta ant vyskupo Hobano, tai nusprendė pasistatyt savą bažnyčią, ant čarterio tiesų, — su tuo tikslu (intencija) sušaukia abelną susirinkimą, aut 20 d. liepos 1906 m.

Tokiu budu ir lietuvių katalikų bus atsimitusių nuo Rymo, t. y. tokių, kurie patįs rūpinasi savo parapijos reikalais, o ne vyskupas valdo.

Skolingi ir kurių laikas pasibaigė už laikraštį **Vienybe Liet. malonėkite užsimokėti. Negavę mokes-ties sulaikysime laikraštį.**

Isz Lietuvos.

Lankeliškių knygyno įkurimas.

I.

Chicago, Ill. 15. VII. 06.
G. Red. „Vienybės Liet.“

Malonėsit patalpīt savo gerbiamam laikraštij sekanti atsišaukimą su laišku ir ištrauka iš „V. Ž.“

BroLIAI Lankeliškėčiai gyvenanti Amerikoje! Jau gana ilgas amžius mūsų tėvynę-Lietuvą buvo apsiaubus tamsi naktis, kurioje mus išnaudavo visoki vampirai, čiulbė mūsų kraują ir spėkos mūsų vis silpnėjo. Bet aušrai pradėjus brėkšt, kilo ankstyvi pranašai užtekančios saulės, kuri savo galinga gamtos spēka žadėjo mums duoti visą tą, kas didžiausiu idealu žmonijos yra, bet jie tuo žuvo... jų vietoj stoji kiti ir sėjo tą stebuklingą šviesos grūdą, kurio dabar spinduliai jau pradė žiurėti į suluzusią lindynę mūsų vargdienių. Kilus tai baisiai šiaudieninei reakcijai-Rusijoje, jie suprato, kad per apsišvietimą jie stoš geriau iš politiškos iš ekonomiškos pusės, tai jie griebiasi prie to apšvietimo. Bet mums nereik jų užmišt, ale stumt pirmyn tą malonų jų darbą ir gelbet juos kaip galima, o ypač dabartiam laikui. Taigi, broLIAI Lankeliškėčiai išeičiai, kaip matysit žemiau paduotame laiške jų užmanymą šelpkime juos, kaip galėdami, o gal kitados pargrįžę rasim savo parapiją kitonisą.

J. Kilikevičius.

II.

Gerbiamas drauge!

Labai man sarmata ir liudna, kad Tamista negavai nuo manęs laiško, kurį jau diktai laiko kaip išleidau. Pinigus priemiau čielybėje už kuriuos širdingai dėkavoju ir ypatin-gai branginu tai, viena, dėlto, kad tai didelė parama mūsų knygynui, o antra dėlto, kad yra žmonių, kurie atjaučia savo brolių reikalus.

Pas mus knygynas yra šio-kiam padėjime:

Pirmą užmanymą padavė kunigas Uogintas, o mudu su Silzicku pritarėm ir kiek galėdami rinkom aukų minėtam tikslui ir teip surinkę keletą rublių, o prie tam k. Uogintas aukavo apie 70 knygų, įkurėm šioki-tokį knygynėlį, kuris kas kartą vis didinasi; aprinkom knygyninką, kuris veda visas rokundas teip: nuo turtingųjų ima 5 kap. ant mėnesio, o nuo beturčių — aukas, kiek išsitenka; nuo vaikų ir mērgelių (tarnaičių) pagal pažiuras nutartas mūsų visų keturių, nieko neimama. Ačiu Augščiausiam, mūsų knygynėlis žada gausius vaisius, jau turime į pora šimtų knygų ir tiek jau skaitytojų teip, kad knygų gulinčių visai nėra. Prie šio laiško prisijunčiu padėkos laišką išimtą iš dienraščio „V. Ž.“, kurį jeigu būtų galima, tai mes visi prižiūrėtojai knygyno širdingai meldziame perspaudīt kokiame nors Amerikiškam laikraštyje.

Lieku su širdinga dėkavone varde visų užveizdų knygyno.

A. Arminas.

Lankeliškiai

Birželio 18 d. 1906 m.

III.

(Laiškas į „Vien. Žin.“ redakciją.)

Gerbiamas p. Redaktoriau!

Mēs, žemiau pasirašiusieji, meldziame patalpinti Jūsų gerbiamamjame dienraštyje keletą žodžių padėkos mūsų broliams amerikiečiams už jų gerą širdį.

Simtą kartų ačiu

Jums, Broliai Amerikiečiai, kurie neperseniai pinigiska auka teikėtės sušelpiti Lankeiškių knygyną, įkurtą vietinės parapijos žmonių naudai.

Garbė Jums, Broliai Amerikiečiai, kad neužmirštate savųjų ir remiate savo sunkiai uždirtu skatiku kiekvieną prakilnesnį mūsų europiečių darbą ant tautiškosios dirvos, nors toli gyvenate nuo savo brangiosios Tėvynės-Lietuvos! Tąją Jūsų auką (15 rublių*) juo labiau branginame, tikėdamies, kad jį paskatins nevieną musiški, kurio naudai ypatingai skiriamas tasai šviesos židinys, prisidėti nors maža savo aukele prie užlaikymo ir padidindimo įsteigtojo jau knygyno.

Jūsų dėkingieji broliai europiečiai:

Knygyno įsteigėjas

Kunigas Antanas Uogintas.

Knygyno užveizdėtojai:

Antanas Aminas

ir Matijošius Sulžickas,

Knygininkas—*Just. Kudirka.*

Ištrauka iš laiško.

(Rašo iš Peterburgo 17. VI. 06. į Chicago, Ill.).

Mielas broli mano!

Aš nuo tavęs laišką apturėjau, už kurį širdingai dėkavoju. Laikraščius tai dar už nedėlios apturėjau. — Laiške buvo rašyta, kad sykiu su laiškais išsiuntei... Visus numerius apturėjau. —

Dabar aprašysiu apie „Čornaja sotnia“ (juodoji šimtinė). Darbininkai dabar juos iš pabriekų išveža: pirmiausia nuo jų pareikalauna ženklų, kuriuos jiems policija duoda. Jie ženklus atiduoda. Darbininkai juos ištepa su raudona kroska (maliava), įsodina į tačką ir iškėlę raudoną vėliavą veža už vartų dainuodami marselježą.

*) Aukautojų pravardės: Antanas ir Simanas Salaševičiai ir Jonas Kilikevičins. Visi trys gyvena Chicagoj.

„Čornaja sotnia“ eina išvien su policija: jie gauna algos iš policijos 15 rublių ant mėnesio ir revolverius duoda policija. Dabar streikuoja kepėjai visame Peterburge jau dvi nedėlios ir tas pabirkas, kur aš dirbu, stovi ant „vojenos položenijos“ (karės stovis): vidui stovi kareiviai ir „garadovieji“ (policistai), iš lauko aplinkui kazokai: dabar mes visada einame iš pabrieko dainuodami marselježą (daina: „Atsiskom nuo senojo svieta“).

Dumos atstovai tėviškėje.

Kaip mūsų vyriausybė tēmi jo žmonių atstovų veikimą ir darbus, matyti nors ir iš sekandios trumpos žinėlės. Šiomis dienomis laukė parvažiuojant į tėviškę mūsų atstovo p. Kubiliaus nuo Kauno gubernijos. Bet nepasrėjo p. Kubilius atvažiuoti į gimtinę savo Panemunio valsčių, kaip Zarasų pavieto viršininkas, kurio žinioje yra ir šis valsčius, gavo žinią nuo gubernatoriaus apie p. Kubiliaus atvažiavimą ir įsakymą pažiūrėti jo veikimą tėviškėje. Tos popieros gubernatoriui buvo greitai ir slaptai atsijūstos iš Peterburgo, ir Birželio 2 (15) d. pavieto viršininkas nuvyko į Panemunio stotį tēmyti „minėto Kubilio“ veikimą. Tėč aus p. Kubilius tuo traukiniu neatvažiavo, o todėl viršininkas pavedė tēmyti Kubilių antstoliui. Pastarasis Birželio 3 (16) d. telegrafu davė šinią viršininkui, kad Kubilius jau atvažiavo ir, kad apie tolymesnius dalykus pranešias savu laiku.

(„V. Žin.“).

Biržai (Kaun. gub.). Gegužės mėnesio šių metų pabai goj Biržų apygardos žmonių Valstybės Dumos atstovui Juozapui Kubiliui nusiūstas tapo šis nutarimas lietuviškai ir rusiškai parašytas:

„Su didžiu geidimu mes visi laukėme Valstybės Dumos sušaukimo tikėdami, kad visus

mūsų reikalus ir prispaudimus išreikštus per mūsų atstovus Dumoje, išklausus valdzia ir tokiu budu bus padarytas galas visiems prispaudimams ir nelaimėms visoj šalyj; pagalios susirinko ir Duma; su didžia atyda mes visi dabojome veiklumą mūsų atstovų Dumoje ir neišpasakytai džiaugėmės, matydami jų tokį darbštumą ir pasišventimą dėl labo žmonių; bet koksai buvo mūsų nusiškebėjimas, dazinojus, kad valdzia visiškai nenori išpildyti visų duotų žmonėms prizadėjimų ir atkaklai atmeta teisingus atstovų ir tuo pačiu visų žmonių reikalavimus. Nejaugi valdzia mano laikytis ir toliaus panašios politikos, tai yra prispaudimo ir išvertimo šalies ir nenori matyti karčių vaisių panašios savo ligšiol politikos? Nejaugi mes turime įsitikėti ir toliaus panašiai valdziai, kuri nenori išpildyti savo prizadėjimų ir nemano išklausti balso nuskriaustų žmonių. Tame laike, kai daugelyje plačios Rusijos Valstybės vietų apsišviesdavo dangus degančių dvarų ir palivarkų ugnim, mes, lietuviai, tuokart ramiai užsilaukėme, turėdami atmintyje gražius valdzios prizadėjimus ir tikėjomės, kad Valstybės Duma be jokių painių išriš visus žmonių reikalus, ypatingai teip svarbų agrarišką (žemės) klausymą; bet visa mūsų viltis krito apgarsinus ministeriams visiems jau žinomą deklaraciją visai priešingą Dumos reikalavimams; ir kągi daryti bepalieka po to viso? nejaugi žmonės privesti per valdzia prie galutinio nusimimimo turi griebtis paskutinio įrankio pagal žodžių p. atstovo Losevo ir pasakyti „*numirk dušia mano drauge su filistiniais*“. Bet reikia tikėtis, kad valdzia nepanorės galutinio šalies iširimo ir išpildys visus atstovų ir tų pačių visų žmonių reikalavimus. Siunčiame pasveikinimą mūsų atstovams,

pilnai sutinkame su jų reikalavimais ir išreiškiame savo linkėjimus, idant jie teip-pat stiprai ir tvirtai ir toliaus gintu ir stovėtų už žmonių reikalus, o ypatingai mūsų noras yra, idant bežemiai būtų aprupinti žeme, nes balsas žmonių atstovų—balsas pačių žmonių“.

Po to yra daugiau 200 pasirašiusiųjų.

Kupreliškiai, (Kauno g.). Birželio 4 d., saulei leidziantis, į Kupreliškių miestelį atėjo apie 20 suvirš apsiginklavusių vyrų, kurie sudaužė monopolį; dalį degtinės, susidėję į maišus išsinešė; paėmė teipjau ir visus pinigus, rastus monopolyj, užrašė knygoj: „Mirskan kapitalan paimta 80 rub. 40 kap.“. Sujudę miestelėnai norėjo iškart neduot daužyti monopolio, bijodami už sudaužymą atsakymo, bet tie pradėjo grasinti ir šaudyti iš revolverių, teip kad žmonės, neturėdami jokių ginklų, turėjo prasišalinti ir tik ištolo žiurėjo į lakstančias pro langus degtinės bonkas.

Birželio 3 d. šale Vilaiškių sodžių, nepertoli nuo Kupreliškių, išėję iš miško 9 vyrai sudaužė teipjau du vežimu degtinės, kurią vežė į Papyli. („Vil. Žin.“).

Nepriklausomybės diena.

Oras troškus, perimtas kvapsne sieros, padumavę apielinkeje, be perstojimo girdėtis gatvėse trinkėsėjimas šuvių, net langai sudreba, tai ugnetraškių sprogimai, kur po savim palieka vien dumų ukus, tai vėl šnypštimas raketos, kur kaip ugnies žaltys lekia į viršų ir ten nulenkus galvą, persimaino į spalvuotas žvaigzdes. Kitur vėl mažas balionėlis žybs oro erdmėse. Žmonių veidai aprukę nuo parako dumų, akys žiba užsidegimu kokio tai jausmo gilesnio, linksmumas ant lupų, pasipuošęs

kiekvienais šventadieniais rubais, — visi apvaikščioja tą iškilmingą šventę su didžiausiu triukšmu, norint ne visi su vienu atjautimu tos šventės svarbumo. Vieni linksmi dėlto, kad mato kitus besilinksminant, jaunumenė linksmi, kad gauna pašaudyt, kiti vėl linksmi, kad gavo dieną atsil- sėt ir kiti, žinoma, linksminosi su tikru atjautimu tos dienos reiškinio. Nes gi ar gali but svarbesnė diena amerikoniui už 4 dieną Liepos, kurioje jisai pastojo liuosu, nepriklausomu žmogum, savo šalies piliečiui. Ar gal kas jaustis linksmesniu už prancuzą, apvaikščiojantį dieną nugriovimo Bastilijos? Kas aprašys jausma širdies vengro, kada jis lydėjo kunus savo poetų, raštininkų, laisvės karžygių Panteonan? Ir ar nelaimingos visos kitos tautos, kurios turi tam panašias šven- tes.

Bet man, žiurint iš šalies į tą visą iškilmingą trukšmą, nežinau, kas su manim darėsi, su jais sykiu linksmintis negalėjau, nes rodžias bučia sutikus klausimą jų akise: „ko tu čia?!“ Ar tau linsma, kad tavo žemė persisunkus tavo brolių kraujais, kad girdi iš kalėjimų atdusius ir matai ašaras nekaltų žmonelių, kad kazokai kapoja negaikoms ir išlupa paskutinį grašį ir duonos karnį?! Teip, tiesa, man vietos tarp jų nėra, man lieka tik vien ašaros ir klausimas lupose: kada, o kada tu, bran- gi Lietuva—Tėvyne, sulauksi tos nepriklausomybės dienos? Dienos pergalės? Kada tavo vaikai apvaikštins savo tautišką šventę? Kada tu turėsi akademijas, muzėjus, kada tu lydėsi panteonav kunus sa- vo vaikų, kritusių karėjų už tavo liuosybę, kurių kaulais nusėti laukai Sibiriaus, Kam- čatkos, Viatkos, kurie uždušiti požeminiuos kalėjimuos. Ka- da išleisi savo nelaisvius iš ru- siškų Bastilijų? Ar gal tas

klausimas mums pasiliks vien klausimu?! Ar ilgai da tavo sunys bus vaikomi vien už tai, jog tave nori apgint, vaikomi po visas pasaulės dalis ir mirti nekartą tenais iš vargo, iš il- gesties, atkartojant žodžius, kaip Vaičaitis pasakė: „Aš kenčiu, bet ar tau, Tėvyne, bus geriaus?“...

Turbūt nerasi nė vieno lie- tuvio iševio, kurio negrausčių kaip kirminas ilgestis Tė- vynės; norint gyvenimas varg- šo žmogaus, sulyginus šią šalį su Lietuva, šiėion daug yra gerėsnis; bet kodėl mes matom tokį nuvargimą ant lietuvių veidų, kokią tai apatiją; ne- kartą matyt vaikščiojant kru- voms paupiais, pagiriais, rodos ką pametę... kas gi juos slė- gia, ar tai ne ilgestis Tėvynės, nors daugiausiai nė jie pats to nesupranta... Uzmink tik apie Lietuvą, tuo akys sužibės ko- kia tai fosforine šviesa, šimtai žodžių išsiverš iš lupų; lietu- viai nelabai linkę yra žodžiais išreikšti savo laimes ar nelai- mes, bet tik vien mintis apie Tėvynę atidaro lietuviui lupas prie širdingiausių išsikalbėji- mų... Norint kai—kurie pro- pagandistai lietuviai davadžio- ja, jog tautystės neturinčios vertės, jog jos turinčios išnyk- ti, o jų vietą užimsias abelnas visavietinis darbininkų susi- rišimas, tai aš, tam nepriešin- dama, kad darbinikiškasis klausimas yra svarbiausiu šios dienos klausimu, esu vienok daugiau pasekėja nuomonės Bebelio, kurs pasakė, jog „kožnas žmogus, kuris pasi- švenčia dirbti pakėlimui žmo- nijos, tur pirmiausiai dirbti savo tautos tarpe ir daugiau- siai padėti triuso ratelij arba draugystėj tų žmonių, su ku- riais tankiausiai susieina, o ten dirbdamas dirbs visai partijai. Iš partijų tauta, o iš tautų vi- suomenė, tokiu budu, jo dar- bas vis atneš naudą visuome- nei“.

Ne kartą tautos silpnos bu-

damos, prisijungia prie tautų, stipriai stovinčių protiškai ir medegiškai, na, ir jų ten prisi- jungimas aniems maža ką reiškia, o sau pasidaro didelę skriaudą, ba jų vadovai atsi- duoda abelnam darbui, o sa- vuosius da suvis nesusipratu- sius palieka jų likimui, tai ar- gi ne but naudingiaus, kad tie vadovai pirmiaus atvestų į abelną supratimą savo partiją, o paskui sujungtų su kitoms. Mes tautiškumo da šiandien negalim niekinti, nes jeigu ne pakėlimas lietuviškos literatu- ros ar- gi da but šiandien pra- siplatinęs. socializmas tarp lietuvių? Juk mums parodo gyvi faktai: kuri tauta tik aukščiau pakilus literaturoj, ten ir socializmas daugiau pasekėjų turi.

Tik mokslo, mokslo ir ap- švietos mums daugiause truks- ta. Protiška kova mes greičiaus apkariausim savo tyronus, ne kaip su kardais. Dėlto dirb- kim be atvangos, be vaidų, be ypatingumų, be šmeizimų viens kito, dirbkim sykiu vyrai, o labiausia moters, o netrukus ir mes sulauksim tos teip ilgus metus idealizuojamos pergalės, darbininko išsiliuosavimo iš kapitalizmo, autonomijos tau- tų ir išsiliuosavimo iš po dvi- gubo jungo vergės moteriškos, kurios šiandieniniam surėdy- me tiesos, nuomonės, jausmai, širdis yra midžiojama, kaip tie senovės arabų nelaisviai, kurie, nuspręsti myriop, buvo guldomi ant kelio prieš einantį slonių, kurs vienu kojės už- stojimu sutriuškindavo vergui makaulę ir visai to nė nepatė mydamas eidavo tolyn puikus, didis, ir vėl tukstančius sumins jei ras ant savo kelio. Ir kas- gi tam kaltas, ar ne mūsų pačių davimasis nustumt nuo pieder- talo žmonijos, kur mūsų turėtų but vieta su vyrais. Negana to, jog mums lygi dalis yra atimta abelnuos žmonijos rei- kalucs. Norints tą žmonija mes pačios išauginame, bet ne-

turim tiesų, negalim pakelti balso tos žmonijos reikaluose; neturim tiesų nė šeimynoje, norint toji šeimyna po mūsų globa..

Negana to, da ir viešuose susirinkimuose tampam iš- juoktos, išniekėtos... kaip tai viens kalbėtojas kunigas atsi- šaukė per seimą „S.L.R.K.A.“ Newark, N. J. Iš tiesų, kiba nė vienos moteriškos nebuvo tenais tam susirinkime, kad teip ramiai davėsi tokį smugį per veidą užkirsti... Ir norint jų, vyrai, vis statotės galvoms žmonijos — kur jų buvo pro- tas, kad duoti da kalbėti to- kiam iš...! Jeigu neliepė- te jam nuveit nuo estrados, tai jums reikė išeit ir iš tos salės, kur toki dalykai viešai blevyz- gojami! Jeigu po šitokiam išniekinimui da nors viena mo- teriškė prigulėtų į tą Susivie- nijimą, tai iš ties, kiba nė bis- kį smegenų galvoj nebutų!..

Moteris, moteris! Laikas mums suprasti ar verta laikyti savo tarpe tokie mūsų niekin- tojai, nors jie vadinasi Dievo tarnais ir žmonių ganytojais... Ar tai tokiais žodžiais jie Kristaus mokslą skelbia!? Jei- gu jau tas Dievas savo įpėdi- niams tik tokį mokslą prisakė skelbti, tai velyk nustokim jojo šaukiasi ir jam savo aša- ras apieravoja, ba jis iš mūsų vien skausmų tyčiojas!.. Ar- gi nėra gana Susivienijimų, draugysčių, kur mums pripa- žįsta lygybę, kur mus veda prie abelno susipratimo, kur mes nuėją pasiklausyt kalbų, girdim apie pagerinimas savo buvio, o ne šlykščius nieki- nančius mus egitetus. Dėlto, moteris, nelaukim kitų malo- nių, bet imkimės pačios prie apgynimo savo tiesų, o tada tik sulauks visas svietas ap- kaikščiot tikrąją nepriklau- somybės dieną, kada moteriškė užims vietą žmonijoje, kuri jai priguli.

Moteriškė.

Ricieriaus nepasisekimas.

14-me numeryj „Vienybės Liet.“ p. Keleivis, pagirdamas Brooklyniečių darbštumą, tarp ko kito — parašė: „Negaliu palikti nepatėmijęs ir Brooklyniečių klaidų kas link aukų, skyrimo. Kaip visur, taip ir čia šiukštu nėra prileista visuomenė prie viešo balsavimo: jūs tik duokite, aukaukite, o mes jau žinosime kaip su jūsų aukoms pasielgti“ (!?). Parašė ir jaučiasi atlikęs savo priedermę ir laukia. Tegul, esą Brooklyniečiai dabar teisiasi, — aš jiems duosiu dar daugiau vėjo! Bet, o stebuklai! — Brooklyniečiai anė bamt. Veltui palaukęs apie trejatą savaitių. Keleivis rašo į Redakciją „V. L.“ laišką (tilpusį N.17), išreikšdamas savo didelį neuzsiganėdinimą, kad Redakcija išbraukė praėjusioj korespondencijoj patalpintą post scriptum patėmijimą, kad Brooklyno Socijalistų kuopa „vietoje rupintis apie reikalus darbininkų... per visą laiką užsiėmė vien asabiškumais“. (Čia Keleivis pats sau prieštarauja: korespondencijoj rašo „kuopelė Socijalistų — rupinantisi darbininkų reikalais“, o post scriptum'e sako — „vien asabiškumais“). Koki tie asabiškumai ir kame kitos klaidos Soc. kuopos, — Keleivis nepaminėjo, bet ir kamgi minėti? Senovėje ricieriai iššaukdami į kovą priešą — mesdavo anam veidau tik savo pirštinę, o tolesnis bėgis dvikovio apsireikšdavo tik ginkluotame susirėmime abiejų priešų. Metęs Socijalistų kuopai tokią iššaukimo pirštinę, Keleivis su karzygiška drąsa laukia pasirodant tos kuopos ant mušio lauko — laikraščio špaltų. Ne kuriems tokia laikraštinė kova šiose dienose labiau patinka, negu senovėj ricieriams žmogžudiškos peštynės: mat rašalai daug pigesni už kraują, o plunksna ne taip pavojingas

įrankis, kaip kardas, ar durtuvas.

Bet kas čia do monai? Praėjo net pusantro mėnesio, o Soc. kuopa vis lyli ir lyli, kaip užkerėta. Ar gi Keleiviui taip ir reiks „nukeliauti“ nuo mušio lauko nesulaukus priešo, be liaurų vainiko? Veltas laukimas! Kuopa tyli... Mokinias ant atminties eiles „Keleiviai ir Šunia“ ir... tyli.

Nesulaukdamas nuo kuopos jokio pasipriešinimo, Keleivis pats ėmė toliaus varyti pradėtą kovą. Parašė į N.23 „V. L.“ „ultimatum“, kuriame pirmiausia metė zaibus ir griausitinius ant Redakcijos, už patalpinimą po jo korespondencijoms patėmijimų, panešių į užtarimą kuopos, paskui karčiai-karčiai nusiskundė, kad Brooklyne visi jo prakilni geidimai neišsipildę: jis norėjęs ant kuopos mitingų pasimokyti politikoje, susipažinti su mokslu socializmo, patirti apie viešus ekonomiškus-darbininkiškus reikalus, o čia, — o tu varge! — vieton pripildyti Keleivio galvą Seliamo no mandrybėmis, socialistai užsiima „asabiškumais“: rengia teatrus, prakalbas, fėrus (lioterijas) ir kitokius susirinkimus, ant kurių surinkę pinigus, be ilgų ginčų stundžia kovojančiai už žmonijos laisvę L.S.D.Partijai. Bet visuomenė dar iš anksto zinodavo, kam tos aukos bus pasiūstos, nes da prieš susirinkimus plakatuose visada budavo garsinta, kad surinkti pinigai eis kovotojams už laisvę Lietuvoj, o tais kovotojais yra Socialdemokratų Partija, kas prieš kiekvieną aukų rinkimą buvo kalbėtojų aiškina. Visi pamena gražias prakalbas drg. Dubicko, Šukio ir Bukšnaičio, kurie, ypatingai pastarasis, aiškiai ir suprantamai darodavo kas tai yra revoliucija ir kas ją veda. Nekartą klausytojams ašaros iš akių byrėdavo, klausant apie kankynes mūsų brolių po

Maskolių nagaika, ir aukos budavo duodamos be jokios dvipusiškos mislies kokio ten dalinimo. Jeigu visuomenė aukavo gerai zinodama, ant ko ir kam aukauja, tai Brooklyno Selpimo Revoliucijos Komitetas pasiuntė aukas ten ir tiems ant ko buvo surinktos, nesiklausdamas net Keleivių. Vargšas Keleivis! turėjo, dievuliau, lyg pašautas, išsinešinti iš Brooklyno neparodęs savo gabumo polemikoje.

Bet čia dar ne visos Socijalistų kuopos klaidos: jie netiklą neatkreipė atydą į atkelia-vusį per „upes, marias ir kalnus“ ištroškusį mokslo ir pilną aukštų idėjų Keleivį ir užsiėminėjo viršminėtais „asabiškumais“, bet, o baisybė! — išdrįso net užgauti Dr. Šliupo vardą! Tą Keleivis labai gerai girdėjo, kada ant kuopos susirinkimo buvo skaitytas laiškas iš Redakcijos „Darbininkų Balso“, kur buvo minėta apie Dr. Šliupą; gaila tik kad „tolesnį trupį laiško kuopos viršininkas uždraudė skaityti, — aiškindamas, kad ten privatiški dalykai (taigi— asabiškumai)“. Čia vėl Keleivis pats sau prieštarauja. Bet nedvyvai: juk keliaujant žmogui nesunku paklysti. Tą jam galima dovanoti, perskaičius paskutines eiles korespondencijos, arba geriaus straipsnio N.23 „V. L.“: „...Jeigu pasizadėję darbininkai palieka darbą užmirštyje, užsiima vien vaidais, peštynėmis, tai šiokis pasielgimas yra dideliai klaidingas ir vertas pasibiaurėjimo! Ar Socijalistai turi kitoki supratimą? Bravo! Labai gražiai tie sakiniai skamba. Nežinia, ar socijalistai turi tokį supratimą, žinia tik, kad Brooklyno 19-ta kuopa L. S. P. A. vieton pakelti vaidus ir ginčus su Keleiviu už jo užmetinėjimus. — tylėjo ir tyli ik šiam laikui, per ką Keleiviui prasmego proga parody-mo savo literatišką gabumą

polemikoje, nėra čia but buvę geras gabalas materijolo korespondencijoms ir straipsniams. O kiek užsiganėdinimo! Kiek garbės! Viskas dingos per tą užkeiktą kuopos tylėjimą! Argi negaila?

Lušnakojis.

Centr. Kom. Revol. Selp. reikaluose.

„Kovoj“ „Vienybės“ ir „Lietuvoj“ patilpo tuli užklausi-mai Baltimorės L.S.P.A. kuopos apie pasielgimą C.K.R.Š.

Nuo patalpinimo minėto straipsnio praėjo keletas savaičių ir nors aš ypatingai rašiau p. prezidentui ir kasieriui apie išaiškinimą to dalyko visuomenei, iki šiol, apart p. Šerno, niekas neatsiliepė. Budamas sanariu to komiteto, galiu pridurti tik tai tiek, o daugiau, tikiuos padarys kasierius, kaipo žymiausia ypata tame klausime.

Su vardu mėz, t. y. kasierius, susinešimų sekretorius, patarėjai ir aš nieko neturime. Ant susirinkimo C. K. R. Š. ruime prie lietuviškos bažnyčios, kuriame dalyvavo, apart viso C. K. R. Š., Dr. Šliupas, kun. Kaulakis ir Dr. Matulaitis, nutarė, prieš norą prez. kun. Pezos, vadinties Centrališku Kom. Revoliucijos Selp., ir taip vadinomės iki šiaidienai. Teisybė, p. prezidentas pradzioje balandžio išsiuntinėjo į visus lietuviškus laikraščius „Atsišaukimą į Lietuvišką visuomenę“, kuris ir patilpo laikraščiuose (apart „Žvaigždės“). Ten, tarp kitko, jis sako: Komitetas, išrinktas ant seimo, legališkai vadinsis „Centr. Komit. Selpimo Tėvynės“. Bet po tuom raštu buvo parašas vieno p. prezidento, dėlto su juom nieko kiti sanariai komiteto neturi.

No.17 „Vienybės“ tilpo „Ištrauka atskaitos“ Centr. Kom. Reik. Tėvynės. Jau čia ne Selpimui, bet reikaluose! Ta

ištrauka, nors teisinga, bet ir čia kun. Pėzos yra ranka pridėta. Visos atskaitos yra mano rašytos ir rokundos sutrauktos, taigi ir galiu pasakyti, jog niekad vardo nemainiau, o vis rašiau inicijalus C. K. R. Š. Ta atskaita buvo parašyta, sutvarkyta ir pasiūsta p. prezidentui pasirašyti ir pasiūsti p. Šernui pagarsinti. Atskaita tilpo, regis 16 mum. „Lietuvos“, su priedašu, idant kiti laikraščiai atkartotų. Ir ten buvo atskaita nuo C. K. R. Š., o ne nuo kito. „Vienybė“ gi atskaita patilpo pilna, bet priedašas sutrumpintas, ir vietoj parašo sanarių komiteto, buvo vien parašas kun. Pėzos, taigi iš to galima manyti, jog p. prezidentas, nutraukęs kopiją nuo originalo, sutrumpinęs priedašą ir perkeitęs užvardinimą komiteto, pasiuntė „Vienybei“ pagarsinti. Nors negerai mainyti didumos nutarimus, nors tai darytų prezidentas, bet vardas mažai ką tereikia, viską padaro darbai, o už darbus, žinoma lauksime bausmės ar pagyrimo.

Kaslink pinigų išleistų ant seimo ir Mass-mitingo \$94.78, nėra nieko taip labai peiktino. Ant seimo reikėjo ženklelių, užkvietimų, buvo susirašinėjimai etc., o ant Mass-mitingo svetainė, muzikantai ir rasi kitos mažos išlaidos, taigi tuos kaštus turėjo kas nors panešti, o tą vargiai kas but daręs iš savo kišenius; togidėl iš tų \$294.08, surinktų ant Mass-mitingo, minėti kaštai buvo nutraukti, o likusieji pinigai atiduoti revoliucijos fondan, be jokio paskirstymo, ar nurodymo kur perduoti. Bet kad pinigai buvo renkami po priedanga revoliucijos tai, žinoma, jie turėjo ir eit revoliucijai ir aš negaliu pasakyti, ar mes turėjom tiesą iš likusių \$219.25, nieko nesiklause, o net ne tarp savęs nesusitarę, išleidinėti ant „Typerwriting“, „Atspausdinimo“, „išsiuntinėji-

mo“ rezoliucijos ir „Surety Bonds'o“. Prieš suformulavimo atskaitos aš imu nuo kasieriaus sutrauką įplaukimų, kuriuos sulyginu su savo knygoje užrašytais ir podraug prisuntė jis žinia, jog jau išmokėta už šį ir tą namieje. Negalima buvo nieko kito daryti, kaip paduoti į atskaitą, kad jau išmokėta tiek. Kas kasieriui davė prisakymą išmokėti už typewriting, spaudą, expediciją, aš nežinau, o kaip kalbėjau su p. Šernu, ne jis apie kokias typewrituotas arba atspausstas rezoliucijas nieko nežino, ne jų matėm, apart patilpusio „Lietuvoje“ su surankiotais parašais, kas buvo uždyką. Apie tą turi pranešti kasierius kaipo veikianti ypata tame dalyke.

Apart to visko, prisimimus, apie rezoliuciją, galiu pridurti, kad ji neturi jokios vertės, nes ji yra ne balsu seimo, bet tų individualų arba dalies seimininkų, ką liudija ir parašai po ja. Kad rezoliucija būtų legališka seimo adoptuota, po ja tur but parašai seimo pirm-sėdžio, arba jo pagelbininkų, ir sekretorių. Dabar pasirašęs prezidentas C. K. R. Š., kurs laike seimo buvo tik vienu iš delegatų ir su adoptavimu ir legališku pripažinimu rezoliucijos nieko bendro neturi; p. T. R. Duda, dabartinis C. K. R. Š. kasierius, teipgi delegatas, o ne seimo viršininkas; p. Daukšys, kursai yra vienintelis legališkas užvirtintojas rezoliucijos, bet akvaizdoj dviejų nelegališkų, jo funkcija neturi vertės. C. K. R. Š. buvo išrinktas po priėmimui ar atmetimui rezoliucijos, taigi kokią jis turi tiesą liudyti ant jos, kad jis pats yra gimęs paskiau rezoliucijos, taigi ta rezoliucija yra „null & void“ ir ant jos apspauzdinimo, išsiuntinėjimo etc. išleisti pinigai yra vien pasibovijimas su visuomenės centu. Už tą atsakyti aš atsisakau, o išaiškinti

dalykų stovį užkviečiu pp. prezidentą ir kasierių, idant parodytų visuomenei teisybę, kad neįpultume vėl į tokius vaidus, kaip nelaimingos atminties mūsų pirtakunas C. K. R. Šelp.

Finansų sekretorius,
F. J. Bagočius.

Ar reikia tikejimą griaut?

Lietuvos socialdemokratams nevarzo tikejimų, kaip ir tautos. Mes priimam į kuopą visokio tikejimo žmones, t. y. nežiurim ir neklausiam, koks tavo tikejimas, ar tiki, ar netiki ir nereikalaujam, kad kas mestų tikejimą,—visi gali prigulėti prie partijos be skirtumo tautos, tikejimo ir lyties—visi lygūs,—bile tik pripažįsta socializmą ir kovoja už darbininkų ir varguolių reikalus.

Dabar aš esu Amerikoje, pasipazinau su viena kuopa Amerikos lietuvių socialistų, ir man labai keistai pasirodė, kad jiejei daugiau kovoja prieš tikejimą, ne kaip už savo reikalus ir idėją. Pirmiausiai atkalbinėja nuo tikejimo, o paskui, sako, galėsit prigulėt prie mūsų kuopos.

Kad šitą dalyką mes butume užvedę Lietuvoje, tai, man rodos, ir šiandien tenai tamsumas višpatautų ant mūsų... Mes turime pirmiausia kovoti prieš valdžią ir prieš kapitalistus ir visokius dykaduonius. Rasim tą tikejimą ant galo... pabaigoj revoliucijos veikimo. Reikia pirmiausia įgyti laisvę, atsikratyt nuo valdžios ir nuo kapitalistų išnaudojimų, tada ir tikejimai (sektos), jeigu šiandien tarnauja mūsų skriaudikams ir prispaudėjams, liausis buvę tais tarnais ir tik laisvei ir gerovei tarnaus, arba ir be jų bus galima apsieit—tai valios darbas: kaip šiandien, teip ir ateityje kas norės, tai tikės, o kas ne, tai ne.

L. S. D. P. Sqnarys.

Politiszkos žinios.

Maskolijos revoliucija.

Galima sakyti: tikra, greita ir baisi revoliucija dabar prasidėjo, nes caro valdžia išvaikė Dumą.

Tas buvo seniai laukiama ir buvo žinoma nuo kelių sanvaidžių, kad caras pasirašęs išvaikyti Dumos atstovus, bet iki šiol dar vis svyravo, nežinojo ko griebtis išvaikius. Dabar nuspręsta, kiek korespondentai numano, griebtis aštriausių priemonių, represijos, arba įvest diktaturą, ir visą revoliucijinį judėjimą paskandinti žmonių kraujo upeliuose...

Kaipo priežastį išvaikymo, caro ukazas paduodas tai, jog Duma, girdi, vietoj įnešt šalies nuraminimą, platina revoliucijonišką dvąsį, t. y.—reikalauja laisvės, reikalauja valdžios sąnarių pasiteisinimo už savo biaurius, kruvinus darbus ir tt.

Dumą caras paleido pereitą nedėdienį, 22 d. liepos. Liepė atstovams išvažinėt kur kas sau, kitus („pavojuogesniuosis“, k. a. socialdemokratams) jau areštavo; Taurydos rumas, kur buvo Duma, apstotas kazokų ir tt.

Duma, bent kuri jos dalis, persikėlus į Finlandiją ir ten taria, ką toliau bus daryta. Kas suimta iš žymesniųjų Dumos atstovų, korespondentai matyt dar nežino, nes nepraneša; praneša, buk suimtuosius nuspręsta nugalabijti...

Vieton Goremikino, caras pastatė ministerių pirmininku M. Stolypiną. Žemdirbystės ministeris M. Stišinskij atsiskė nuo tarnystės.

Nedėlioje buvo didelės demonstracijos ir susirėmimai darbininkų su policija ir kariumene. Šimtas žymesnių „maištininkų“ areštuota. Vidurnaktyje buvo didelis sumišimas toje pat vietoje, kur buvo išžudyti kunigo Gaponovo veda.

mi ištikimieji darbininkai, kurie sausio 22 d. 1905 m. ėjo pas carą prašyti mylistų.

Da pėtnyčioj Duma nutarė balsų daugumu atsišaukti į visuomenę, į žmones, kad nusiaramintų ir paliautų kėlią sujudimus, o lauktų ramiai Dumos darbo vaisių. Dabar tas viskas nuėjo su dumais. Jau nuo kiek laiko valdžia matomai rengėsi prie tos dienos, kada išvaikys Dumą: traukė kariumenę į Peterburgą, rengė ją kaip į karę. Da neva žadėjo paskirti naujus rinkimus, paremtus ant visuotinio ir betarpiško balsavimo. Bet kada paskirs tuos rinkimus? Beabejones, kada jau caro, nė jo valdžios nebus nė duko. Valdžia ir visuomenė stojo į atvirą savi tarpinę karę. Valdžia tą karę apskelbė. Katra pusė ims viršų—gal po kelių mėnesių pamatysim, o gal tik po kelių sanvaičių. Visuotinas streikas jau rengiamas.

Šiandien, utarninke, pranešama, pagal ukazą, jog antras parlamentas (duma) bus sušauktas 1-mą savaitę gruodžio mėn.

Valdiškame laikraštyj „Rossija“ buvo pranešta, jog Austrija ir Vokietija sutinką atsiųsti savo kariumenės į Rusiją, jeigu čia kiltų naminė karė, t. y. apsiima caro valdžiai padėti nuslopinti revoliuciją. Šitas valdžios laikraštyje paminėjimas sukėlė Dumoje ketverge didelį triukšmą ir audriškas kalbas ir protestus. Austrijos diplomatai užginčijo paskiaus tą, tvirtindami, buktas pakėtinimas ne iš valdžios išeinąs, todėl nė kaltit jos (Austrijos valdžios) esą negalima.

Isz Amerikos.

Angliakasiai vėl streikuoja.

Ohio valstijoj angliakasiai Hocking Valley distrikte vėl sustreikavo, padirbę vos dvi savaites ant sąlygų priimtų

per konvenciją Columbus'e. 10 tukstančių darbininkų vėl pametė darbą. Šito streiko priežastis buvo ta, kad, pradėjus darbą, anglių krovikai gavo už toną anglių 36 c. mažiau, negu konvencija Columbus'e buvo paskyrus. Anglių ponai dabar jau bus prispirti pildyt savo prizadėjimą, streikas, matomai, baigiasi.

San Francisco nuostoliai.

Nuostolis gaisro, kuris prarijo 166 triobas, išmokėtas apsaugos kompanijų siekia \$14,000,000 (14 mil.) Tos 166 triobos buvo apsaugotos ant 19 milijonų dol., bet 5 milijonai tapo atitraukti kaip pragaištis padaryta per žemės drebėjimą. Apsargos draugijos, sako, tu rėsiandčios išviso išmokėt apie \$100,000,000.

Senoji Austrijos apsaugos draugija „Phoenix“ da nieko neišmokėjo. Atstovas europinių draugijų Witt sako, kad tos draugijos „klysta labai, jeigu mano, jog gales išsisukti nuo mokėjimo. Jeigu neišmokės, tai jų sava valdžia privers jas prie to“.

Naujos kasyklos.

Charles Schwab garsusis milijonierius, turintis dideles plieno dirbtuves („Bethlehem Steel Co“), užpirko 7,000 akry žemės apygardėje Bornesboro, Cambria County, kur atidarys naujas angliakasykles ir įtaisys didelas kokso dirbtuves. — Už tą žemę užpokoėjo pusantro milijono dol.

Unija jau „kišasi į politiką“.

Pirmoje pusėje šio mėnesio Mahanoy City, Pa., buvo kalnakasių konvencija, kurioje dalyvavo 33 unijos, turinčios apie 20,000 sąnarių išviso. Konvencija priėmė platformą, kur reikalaujama įstatymdaviškų permainų, kasyklų inspektorių valdybos numetimo, aštuonių valandų darbo dienos ir įvedimo įstatymo, užginančio „pinkertonai“ policijai

buti parsamdoma prie angliakasyklių ir liejinyčių. Turį but uždrausta teipgi valstybės konstabulių ir policijos samdymas ar patraukimas prie kompanijų savasties saugojimo.

Taigi jau unijos pradeda nebijoti politikos... Bet, kaip girdėt, ikišiol unijos netveria naujos politiškos partijos, nė neprisideda prie esančiųjų darbinikiškų socialistų partijų. Renkant valdininkus, unijų vadovai rodią balsuot tik už „savo“ žmogų, nežiurint ant kokios partijos tikieta jis stovi. Keistai! Bet tas tik laikui pasilikęs, kol susiorganizuosią politiškai...

Trys darbininkai sudegė.

Allentown, Pa. Liepos 15 d. Fogesvilleje sudegė 8 namai priklausanti kompanijai Lehigh-Portland Cement, ir kartu sudegė trys darbininkai.

Perkunijos.

Liepos 15 d. Chicagoj buvo didelė audra su perkunijoms, kame tapo viena ypata užmuštą ir 4 sužeistos. Audra sugriovė vieną seną ant trijų gyvenimų namą, o perkunas trenkdamas diktai sugadino katalikų arcivyskupo Quigley rezidenciją ant North State gatvės.

Tomis dienomis perkunas įtrenkė į lenkų bažnyčią mieste Syracuse, N.Y., per pačią diev maldystę. Dievmaldystę kunigas pertraukė ir žmonės persigandę bėgo lauk, tik tuo persitikrino, kad perkunija tik kelias lentas nuo bokšto nuplėšė, ir daugiau nieko.

Žemės drebėjimas.

Albuquerque, N. M. Tankiai atsikartojantis nuo 2 d. liepos žemės drebėjimas priverstė išsikraustyti kur kitur visą miestelį Socorro, N. M. Tas drebėjimas užima žemės plotą nuo 30 mylių ilgio ir 10 mylių pločio, pradėdant nuo kalnų Ladrone, per Socorro, San Antonio, iki San Marcial. Tukstančiai žmonių like be pastogės.

„Stebuklingi“ gaisrai.

New Yorke bovelnos sankrovos degė paeiliui keturis kartus — paskutinį kartą 15 liepos—ir visada vis beveik tą pačią valandą iš ryto, kas labai išrodo stebėtinu daiktu. Be to, jie niekad nedegė, kaip buvo pustusčiai, bet kaip tik parveža laivai iš New Orleans daugybę bovelnos ir kaip tik tampa įtraukta į ugniapinigių tai tuo ir dega. Eina dabar tyrinėjimas tų — labai paprastų — stebuklų.

Isz lietuviškų dirvu Amerikoje

Brooklyn, N. Y. Rirzelio 8 d. atsibuvo vietinio Revol. Šelp. Komiteto susirinkimas, kur tapo nutarta parengti lioteriją ant muzikališkų skambalių, kurie liko nuo „fero“ (paaukauti M. Salaucko) vertės \$12,50, laikrodėlio (paauk. V. Urmanavičius) \$8.00 ir knygos Galybė (paauk. Jono Kardokos) vertės \$3.00.

Lioteriją lošėm P. Draugelio namuose, per 4 subatas, mesdami kauliukus, tikėdami, kad padarysim didelę pagelbą mūsų broliam, kovojantiem už laisvę Lietuvoj; kas ir nusisekė ne visai blogai; nors padėjom truso, bet susinkom \$34.20.

Tikiėtų pardavėm 344 po 10 centų; bet reikėjo atmokėti dviem, kurie išmetė tris kartus lygų skaitlių, tai apturėjo savo 10 centų atgal, ir tokiu budu liko viršuj minėta suma.

I. Ant muzikališkų skambalių turėdams 92 No. Tamošius Kužilius išmetė 47 ir No. 267 Kazys Jušas ir 47, bet antru kart K. Jušas sumušė Kubilių prieš jo 26—savo 31.

II. Laikrodėlio laimėtojai buvo iš kart 3 turėdami po 44, bet antru kart mesdami: No. 168 Jurgis Žugžda išmetė 21; No. 269 Juozas Cibulskis 28; No. 175 Vincas Simanavyčius 89, ir laimėjo laikrodėlį.

No. 90 Antanas Mardosa išmetė 16-ka, nieks negalėjo susilygti, tai ir laimėjo knygą „Galybę“. (Mums rodo, šitas smulkmenas apie lošimo veiksmą galėjote pranešti per susirinkimą ir to būtų pilnai užtekę. Tokios smulkmenos visuomenės visai neužima, ir tik bereikalingai jos užima brangią vietą laikraštyje. Red.)

Da ir daugiau liko daigtų! Išleisim paskiau turėdami viltį, kad tautiečiai sušels, matydami, kad mes nesigailim laiko ir truso.

Teippat yra daugiau aukų surinkta: Petro Draugelio salione iš baksuko išėmė \$3.75 ir ant blankų susirinkom nuo šių draugų: Jonas Kardokas \$1.00, Charles West 50c., V. Kazakevyčius, Ant. Rėklys ir And. Navickas po 25c. Taigi sykiu randasi pas mane \$40,20. Aplaukęs nuo seno izdininko likusius pinigus ir kiek daugiau surinkus, su roda viso V. R. Šel. Kom. pasiūsiu į Londoną ant rankų Lizdekos. Visiems, o ypatingai Petru Draugeliui ir mano pagalbininkams lošime liuterijos ištariu širdinga ačių. P. Draugelis šiandien mums duoda už dyką svetainę dėl laikimo susirinkimų kas pėtnyčia; jis įtaisė savo lėšomis baksuką ir pakabino salione palei duris, su parašu angliškai ir lietuviškai, — kad šiandien šaukias žmonės po ruso jungu budami pagalbos, tai mes turim gelbėti kiek katros sylos išgali.

Šiuom laik buvom užsnudę, bet tikiuosi, kad vel akis prasikrapštę pradėsime dirbti su didesne energija, kaip pirmiau ką dirbom, ir turim viltį kad Brooklynas nepasiliks už pakalyj kitų apigardų, ba but mums didelė gėda, kad iš 20.000 žmonių skaitliaus nebut agitatorių nor menkų ir gerų tautiečių, kurie atjaučia šiandieninį padėjimą šiaurėj.

Viet. R. Š. K. izdininkas
John Zacharavskas,
75 Metropolitan Ave.
Brooklyn, N. Y.

Wanamie, Pa. Liepos 6 d. buvo laidotuvės penkių užmūstų vaikinių. Vienas buvo laidotas lenkas ant lenkų kapinių Glen Lyone, o keturi — Wanamie. Besirengiant nešėti iš namų tapo vienas vėla parveštas iš lignonbučio negyvas J. Šukviečio sunus. Galima numanyti, kokis buvo visų nuliudimas. Visi dideli ir maži buvo pilni nuliudimo nešant keturis grabus į bažnyčią, kur turėjo būti mišios ir pamokslas 10 valandą. Eidami su nuliudimu turėjo ant mislies, kad jų tėvelis dvasiškasis suramys nuliudusias širdis su savo pamokiniu, už kurį ir brangiai turėjo užmokėti. Ale labai dideliai apsiriko. Pradėjo pasakoti apie nelaimes, nuėjo visai nuo kelio. Mat kaip buvo. Kelionis gal trijomis nedėliomis buvo parapijos susirinkimas kas link statymo kunigui namo ir jo užrašymo ar ant parapijos, ar ant vyskupo. Atsirado daugiau šaukiančių, kad namas būtų parapijos. Tarpe tų buta ir šitų nelaimingų aukų tėvų ir tas susirinkimas buvo kunigui be pasekmės. Šaukė kitą ir tiems, kurie buvo priešingi kunigo norams buvo visai neduotas balsas. Taigi antru susirinkimu tapo nutarta namą statyti ir vyskupui užrašiti.

Dabar grįšime prie pamokslu ant ko mūs kun. Lopeta nuėjo. Sako: tapote pakoroti už savo nepaklusnumą, jūs vaikai nusizudė už tai. Ir visi busit pakoroti, katrie neguodoja kunigų ir vyskupų. Sako, matai tai tavo (rodo į vieną moteriškę) du broliai čia guli, o tu man priešinga (mat ta moteriškė buvo įsivezdint ir nieko į kaušą nedavė).

Trukšmas pakilo bažnyčioje ir lauke buvo kalbama, kad mūs kunigas proto nustojo; kiti sakė, kad reikia apskųsti... Tėvai nelaimingų aukų iš nuliudimo perėjo ant rustumo ir sakot daug dabar atipresniais

tapome po tokio pamokinimo... Daugelio dabar akys atsidaro ir visokias paniekas meta ant kunigų, nekurie sako, jog netikėję niekad kaip laikraščiai rašo apie blogus kunigų darbus, o dabar patį pamatę. Ant tų laidotuvių buvo anglų ir lenkų. Pasidarius tam trukšmui klausinėjo — kastai. Paaiškinus, rankas susiėmė, labai nusistebejo ir vienas svetimtautis sako: „tai ne naujiena. Jūs kunigai sakosi galį dar ir daugiau ką padaryti ne tik nelaimės išprašyti... sakosi jie galį žmogų už pasipriešinimą į gyvulį, kokį panori, paverti“.

Tai matote broliai koki mū vadovai ir doros mokintojai. Ar ne laikas jau susiprasti ir vyti tuos mūs tranus.

Atsitikimas su tais nelaimingais vaikais buvo toks. Įdėjo jie į „paipą“ (triubą) du ar tris šmotelius dinamito ir norėjo uždegti. Bet dinamitas nuo degančio knato neužsidegė. Tad jie bandė jį išimti krėsdami ant akmens. Bekrečiant dinamitas eksplidavo, ir dabar klebonas sako, kad tai Dievo „kora“ už jo parapijų nepaklusnumą. (Ar negalima būtų kunigą patraukti pas „skvairą“, kad jis teip baisiai keišija, liepdamas Dievui žudyti nekaltus kudikius?! Red.)

Da paminėsiu, kad kun. Lopeta povisam paliepė pasimelsti už kunigus, vyskupus ir arcivyskupus. (Ar kad jiems Dievas duotų dvasią šventą? R.)

Buvęs ant laidotuvių.

So. Bethlegem, Pa. Liepos 14 d. subatoj vietinė L. S. P. A. kuopa parengė susirinkimą ant kurio atsilankė kalbėtojas draugas Žagaras, neseniai atkeliavęs iš Lietuvos, L. S. D. P. atstovas. Draugas Žagaras kalbėjo apie darbininkišką padėjimą, kaip darbininkai vargsta dabartiniam laikui ir dėlko. Vien tik yra

jų kaltė, jų nesupratimas. Aiškino, kaip darbininkai turi kovot prieš savo skriaudikus kurie visą jų trusą suėda ir iščiulpia paskutines spēkas. Bet darbininkai viso svieto turi vienytis ir tik susivieniję gali atjį škot savo tiesas ir pagerit buvį. Teip gi aiškino apie dabartinį judėjimą Rusijos ir Lietuvos, kaip ten darbininkai susipratę ir pamatę kas yra jų didžiausiu skriaudiku (valdzia) suvienijo savo spēkas ir pradėjo kilti prieš tą pagedusią čaro valdzia, kad išgriaut ją, o įvesti naują valdzia, kad ir darbininkai turėtų tiesą svarstyti savus reikalus. Prirodinėjo, kad tik socialistų partija yra darbininkiška ir ragino visus rīstis prie jos.

Antras buvo kalbėtojas J. B. Jasaitis iš Easton'o jis teipgi kalbėjo kaip darbininkus išnaudoja kapitalistai ir kaip mes turim gintis nuo jų. Paraginus paaukaut revoliucijos reikalams, nors mažai ten buvo draugų susirinkę, bet nė vienas neatsisakė, aukavo pagal išgalėjimą. Tapo surinkta \$13.80. Po prakalbų prisirašė prie vietinės L.S.P.A. kuopos 12 naujų draugų. Taigi iš to mes galim matyt, kad mūs broliai lietuviai dradeda susiprasti ir pažinti savo vargingą buvį ir pradeda eiti pirmyn prie pagerinimo buvio. Tik pirmyn, pirmyn visi darbininkai.

Buvęs susirinkime.

Braddock, Pa. Draugystė Did. Liet. Kuningaikščio Viltauto, atlaikė prakalbas nedėlios dieną 8-ta birželio. Prakalbos buvo ant naudos revoliucijos Lietuvoje. Pirmsėdziu buvo išrinktas K. Leonavičia, sakr. Jonas Peza. Pirmsėdis paaiškino apie svarbą prakalbų ir apie laisvės naudingumą ir reikalingumą Lietuvos savvyvaldos su seimu Vilniuje.

Potam grajino Lietuvos Sūnų kapelija iš Wilmerding, Pa. Kapelija grajino po košnam

kalbėtojai. Pirmas kalbėtojas J. Miliauckas aiškino apie revoliuciją Lietuvoj ir visoj Rusijoje ir sunkumo gyvenimo po caru. S. Damijonaitis aiškino apie tai, kaip žmonės darbininkai yra kapitalistų skriaudžiamai.

Po S. D. prakalbai, kolektoariai J. Pėza ir J. Žukateckas surinko pinigų \$23,91. Toliaus K. Keršis aiškino apie naudingumą unijų, draugysčių ir Susivienijimų kvietė visus į kuopas. K. Keršėnas kalbėjo apie revoliuciją ir sunkų gyvenimą po caro valdžia. Ant galo J. Miliauckas da kalbėjo apie socializmą.

Pinigų surinko \$23,91. Kaš tai už salę užmokėta \$15,00. Už plakatus \$2,25. Visi kaš tai \$17,25. Lieka naudai revoliucijos \$6,66. Pinigus nusintėm C. K. R. Š. kasieriui į Philad'a. *Jonas Pėza.*

Plymouth, Pa. Pagal užmanymą Aušros dainininkų, susitarė keletas tautiečių ir padarė pereitą nedėdienį ekskursiją į Harvey's Lake. Besilinksminant sau gražiai, tapo užmanyta paaukauti kiek revoliucijos reikalams, ir, nors tai buvo įvairių pažvalgų žmonės, retas nenorėjo aukauti; tapo surinkta 9 dol. Ant rytojaus dar kelios ypotos pridėjo kiek, ir pasidarė iš viso \$10,90, kurie priduoti „V. L.“ redakcijai. (Pakvituota kitoj vietoj. Rel.). Butų gerai įvedus paprotį rinkti aukas ir per ekskursijas ir per piknikus. Žmonės laisvai sau besilinksmindami, geriau atjaučia savo brolių liudną, žiaurią nelaisvę, ir aukauja kovotojams už laisvę. *Ekskursijinis.*

Badas Maskolijoj.

Rusų laikraštis „Rodnaja Z-mlia“ su negandu kalba apie bado plėtojimasi.

Daugiau kaip du šimtai pa-

vietų, —rašo minėtas laikraštis —aplankyti pereitų metų neuzderėjimu, pergyvena sunkų badmetį. Simet javų valymas da ne teip arti, o daugelyje vietų ir nebus kas valyt.

Kazaniaus ir Simbirsko gubernijose, Pavolgyje, aplink šiaurinį Doną, ir kitose vietose viltis ant naujo uzderėjimo galutinai išnykus.

Plikas badas ir tikras nežinėjimas kas link žemės klausimo išrišimo aštymiausioje ateityje negali neįvest milijonus kaimiečių žmonių į desperaciją ir sutvert tokį dalykų stovį, kada nēr kas daugiau prarast.

Dabar laikraščiai kasdien atneša nuogaštingas žinias apie iškylandčius įvairiose šalies vietose žemės sumišimus, iki šiol da pasiskirsčiusius ir be pliano, apsiereiškiančius atskiruose atsitikimuose; atėmimu žemės, pievų ir sudeginimu dvarų.

Vietose, užgautose žemės sumišimais, pastiprinta sargyba, apgyvendinama kariume ne, priimama, ir kitokias priemones sulaukymui judėjimo, bet tos priemonės juk neduoda kaimiečiams nė žemės, nė duonos, ir jeigu gali įvesti ramybę, tai tik kapinių ramybę. Bet ir tai abejotina...

Padėjimas perdaug rimtas, kad galima būtų atidėliot.

Pagelba badaujantiems, pati plačiausiaji, dalyvaujant visai draugijai, ir žemės klausimo perkėlimas ant vietos, arčiau žmonių —štai priemonės, kurios vienos tiktai suteiks mūsų neapsakomai kenčiančiam sodžiui tikrą nuraminimą.

Kaip mainieriai sau blėdi daro.

Tuli iš jų, nepaisydami unijos, daug blėdies daro.

Didelis skaitlius mainierių, išvaziavusių iš anglies kraštų pavasaryj, kada streikai gręse,

dabar sugrįžta atgal, arba vėliau dar grįš. Per laiką savo atsitolinimo jie, žinoma, nebe mokėjo mokesčių į uniją, o daugelis jų bene dar kiek palauks, sugrįžę į darbus, pakol išnaujo prisirašys prie unijos, manydami tuom sučėdyt keletą centų, kurių unija reikalauja mokesčiai.

Tai yra viena iš daugelio priežasčių, kokias mainieriai padaro už savo pametimą unijos. Čia vienok neturėtų būti jokio išsiteisinimo. Mainierai žino geriau, kaip kas nors galėtų pasakoti, kokią didelę naudą unija jiems prineša, ką ji už juos atsiekė, kaip pagerino jų padėjimą ir kaip daugropu budu jų gyvenimą palengvino. Vien jau iš dėkingystės jie turėtų tokią organizaciją paremti. Tačiau nežiurint visai į dėkingystę, jie dėl savo pačių naudos turėtų ant to žiūrėti, kad unijos sąnarių skaitlūs augtų, pinigai jos kasoje pasidaugintų ir ji tokiu budu pastotų daug galingesne, negu dabar.

Yra daugelis mainierių kurie skrupaudami mislina, kad čėdija daugiau pinigų, jei neprisirašo prie unijos ir nemo-ka mokesčių, kurių ana reikalauja. Jie tuomi nēčėdija pinigų, bet trotina. Žinoma jie pasilaiko kišeniuje kas reiktų unijai mokėti. Tai vienok ne didelis pinigas, o tuomi tarpu jie per apleidimą unijos ir per padavimą kitiems prasto pavyzdžio, padaro unijai tiek blėdies, kad per tai jie daug daugiau nustoja, negu sučėdina.

Žinome, ką unija atsiekė visiems mainieriams, są atsiekė mūsų žmonėms, kurių didelė dalis mainieriai, o todėl atvirai pasakom, kad negali naudingiau padėti pinigų, kaip įmokėdami jį į uniją, kad laikas ir trusas pašvęstas dėl unijos, atneš jiems gausius vaisius. Unija už juos daugiau atsiekė, kad jie kada nors atmokė ga-

lėtų, o unija ir ateitėje galės išlaimėt daugiau, negu kokis kitas budas.

Už tai darbininkas, neprigulintis prie unijos, neužsimokantis mokesčius laiku ir netriusiantis kiek gali už uniją yra neišmintingas. Jis daro blėdį ir sau ir savo draugams darbininkams ir pagadina tą progą, kuri gal niekuomet nesugrįš.

Isz visur.

Kaune truko bomba netoli policijos namų, išmušė langus, žmonių nesužėidė; kas ją metė, nežinia.

Kiek yra visoj pasaulej balsuotojų (visokiuose rinkimuose) socialistų, parodo šitos skaitlinės:

1871 metuose balsavusiųjų socialistų buvo 101,000; 1876 m.—353,028; 1881 m.—373,850; 1887 m.—931,454; 1891 m.—1,799,060; 1894 m.—2,914,506; 1897 m.—3,896,602; 1900 m.—4,374,740; 1903 m.—6,285,374.—Taigi treji metai atgal buvo socialistų organizuotų ir turinčių balsą —su viršum 6 milijonai. Smarkiausias to skaitliaus augimas, kaip matyt iš augščiausiuoju skaitlinių, apsiereiškė tarp 1900 m. ir 1903 m., nes tame tarpe pasididino ant 1 milijono 411 tukst. 634. Iš viso socialistų (visam svieste) priskaito į 10 milijonų, tai yra tiek organizuotų; o kiek yra neprisidėjusių į socialistiškas organizacijas?

Į Maskolijos vidaus dalykų ministeriją pastaruoju laiku pradėjo ateiti daug prašymų nuo žemiečių viršininkų („zemskij načalnik“), kurie meldžia, kad juos paliuosuotų nuo tar-nystės; tosios įstaigos mat visai nereikalingos dabar, kuomet valsčionys visai jų neklauso. Ministerija atsakė, kad ji

visai sutinkanti su žemiečių propozicija, tik jeigu šitie nereikalausią pensijos ir nesistengs sugrįžti prie valdiškos tarnystės. Taigi žemiečių viršininkai, 1902 m. įvesti ir Lietuvoj (Kauno gub.), jau išnyks.

Pirmasis rusų atstovų susirinkimas (Duma), gavo užkvietimą dalyvauti per savo delegatus „tarptautiškoje parlamentų (interparlamentarinėje) konferencijoje“, kuri pradėjo savo posėdžius Londone birželio 13 d. š. m.

Valstybės Duma priėmė tą užkvietimą ir pasiuntė savo delegatus į konferenciją, kurioje dalyvavo įvairių konstitucionališkų valstybių atstovai.

Konferencijos programa buvo tokia:

Prezidento ir vice-prezidento rinkimai. Amerikiečių kuopos patarimas įsteigti tarptautišką parlamentą.

Pranešimas apie trečiųjų teismą ir apie normalius suokalblius.

Apsvarstymas klausimų, kurie bus paduoti Hagos konferencijai: karės budžetų apribojimas ir apsiginklavimo sumažinimas; neitrališkų valstybių tiesos ir pareigos; pašalinės nuosavybės jūros karėje nepaliečiamybė; bombardavimas karės metų uostų miestų ir sodžių.

Bendras tarptautiško biuro pranešimas, paskirimas laiko ir vietos sekančios tarptautiškos konferencijos.

Maskolijoje didelį įspūdį darė iki šiol byla apie 45 stačiatikių kunigus, kurie pasirašė po protestu prieš mirties bausmę. Ta byla ėjo per augščiausią Maskolijos stačiatikių (pravoslavų) bažnyčios įstaiją — sinodą, kurs jau rengėsi tuos kunigus „prakeikti“ ir nubauti ir tokį jų baisų „grieką“ — protestą prieš žudymą nusikaltėlių. Dabar, vienok, sinodas

tą bylą visai pertraukė. Iš to aišku, kad protestuoti prieš mirties bausmės įstatymą jau galima, nes valdžiai darosi baisu prieš tuos pačius, prieš kuriuos tas įstatymas atkreiptas, t. y. prieš revoliucionierius.

Dumoje buvo pakeltas klausimas apie kazokus. Kazokai yra savotiška Maskolijos kariumenė, bet juos dabar vartoja tik kaip policiją. Dauguma jų neužsigandinanti tomis policijos pareigomis ir duma tarė juos reikiant paliuosuoti nuo to. Bet atstovai Vasiljevas ir Skvorcovas tikrino, buk kazokai noriai pildo policijos pareigas vieton kariumenės pareigų. Tada kairioji kazokų kuopa Dumoje sumanė kreiptis plebiscitu į visus kazokus su užklausu apie tai, ar ir toliaus kazokai, budami kariškoje tarnystėje nori pildyti policijos pareigas.

Alfred Dreifus, Prancuzų kariumenės aficierius keliolika metų atgal buvo apkaltintas už pardavimą slapybės apie kariumenės mobilizaciją. Buvo ar 5 metus išvytas ant Velnio salos, paskui jo apginėjai rado jį nekaltu ir jis tapo paliuosuotas. Paskiaus vėl apkaltintas, ir tik dabar byla tapo pabaigta ir Dreifusas su pagarbe priimtas atgal į armiją su pulkauninko vardu. Visą tą išdavystę padarė augštesniejei viršininkai ypač grafas Esterhazy, o bėdą sumetė ant Dreifuso. Kuniginiai laikraščiai išrado, kad Dreifusas žydas, ir jau ant to pasiremdami drąsiai jį apkaltino, nes kas daugiau gal padaryti tokią niekystę, kaip tik žydas! — Pulkininkas Piquart už Dreifuso apginimą buvo teipgi apkaltintas, dabar jis vėl priimtas į armiją su janarolo vardu. Mirusįjį garsų rašytoją Emil Zolą dabar sako perneš į panteoną, kaip atlyginimui tos bausmės, kurią jis panešė apgindamas nekaltą Dreifusą.

Anglijoje dabar yra apie 700,000 darbininkų neturinčių darbo ir per tai gyvenančių pushadžiais. Peterburge tokių nelaimingųjų (negaunančių darbo) yra apie 500,000, o iš tikrųjų daugiau.

Maskolijos vidaus dalykų ministerijos valdininkas Friš, ištyręs Balstogės žudynes, pašaukė teisman iš Balstogės policijos 2 antstoliu, 3 užveizdus ir 14 miestargių.

Iš Rymo pranešama, jog popiežius, koku tai budu, užsiuodijęs kraują su savo aukštinė rašomąja plunksna, ir dabar yra striukam padėjime. Iš ligos, kuria neseniai buvo įsirgęs, popiežius dabar pasveikęs.

Anglijoj yra kelios darbininkų draugovės, minėtina: „Social Democratic Federation“, „Fabian Society“, „Labour Church Leage“, „English Land Restoration“ ir „Independent Labour Party“.

Nekaltas kraujas.

Teip kraujas sunų Lietuvos
Šaukias prie savo tautos,
Šaukia vyrus gulyt galvas
Dėl užbaigimo kovos:—

„Vyrų tvirti, vyrų drąsus
Imkit ginklus į rankas—
Marš! Lietuvos sunų narsūs!
Išnaikykite skriaudas!“

*
Ba!.. jie gerbia autokrata
Bei kitoki kokį rata
Ne revoliucionistų,
Ne kitokių kokių istų...
*

*
Vėl kraujas Lietuvos
Šaukias prie savo tautos,
Šaukia dukteris Lietuvos
Dėl užbaigimo kovos:—

„Sesers silpnos, sesers meilios,
Jūsų dvasės yra jautrios,—
Šaukit: vyrų, bukit drąsus,
Marš į karę Lietuvos!“

*
Anč!!.. Nebaugin jų levonas...
Joms pamilo viešpats, ponas...
Bet ne žmonės kariauninkai,
Mūsų vargšai darbininkai...
*

*
Štai žmonių nekaltas kraujas
Šaukias į visas tautas,
Šaukia vargšus darbininkus
Panaikyt visas skriaudas:—

„Darbininkai, broliai dvasėj,
Jūs neturit ko bijot,
Tik nutraukt vergijos pančius
Ir sau laimę sujieškot!“

Vai! kaip duksta autokratai,
Mat suiro visi ratai,
Ir tolyn jau nebegal vaziuot,—
Tur darbininkams pasiduot.

J. Ilgunas, Jr.

Lietuviu tauta senoveje ir szilandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tąsa.)

kaip Ryga, buvo abudu sesermiesčiu Tėrbata ir Rėvalis: visi trys vis gi buvo perviršiję zokoną kardininkų ir ritteriją apšvietumu bei dorumu, nėra zokonas dabar rekrutavojosi, kaip ir Voigt VII. 751 pripažįsta, iš blogiausių elementų vokiškosios ponijos, ir vaikai ritterių bei knechtų augo teip sau puseitinai *be jokios apšvietos*" (Rutenberg).

„Visoje žemėje (vokiečių zokono), kurią galima prilyginti prie galingos karalystės, nėra buvę *nei vieno* gero universiteto ar geros mokslainės, o tik tai svarbesniuose miestuose menkos partikuliariškos mokslainės. Ir nors keletų sykių neilgam prieš prapuolenę šalies landtaguose buvo *su šaltu protu* sątaraujama apie tai, kaip reiktų įsteigti gerą mokslainę, tai ji vis gi neįvyko. Daugumas Vidžemiškių ludnų *visuomet* tam priešgyniavo, nėra jie baugėsi, kad, tam lykus, jų vyskupystės, jų abatystės, jų kapitulos, jų vaitijos (Vogteien) ir jų dvarai turėtų nešti mesliavas ir mokestis. Dėlto tai toks geras darbas visados pakelėje pasiliko" (Russow).

„Trukumas apšvietimo kaipo neišvengtina išėiga stokos mokslainių gulėjo lyg šaltas pilkas rudens rėkas pasiplatinęs virš visą zokoną žemę ir kožną apšildantį bei gaivinantį saulės spindulį varė šalin, teip kad bėgyje šimtmečių nei vienas patogus dvasės žiedas negalėjo išskleisti. Kožna terioniška valdžia pagal savo esybę yra neprieteliumi mokslo ir apšvietimo; o nieks tuomi labiaus nebuvo kaip dauggalvis siaubunas zokono valdžios. Vieną syk, 1387 m., hochmeisteris Zoellner v. Rotenštejn buvo bemislyjas, įsteigti Kelmėje universitetą, bet užmanymas veikiai rodėsi neišvestinu ir *niekad* netapo išvesdintu. Miestai šiek-tiek gelbėjosi tuomi, kad jie savo vaikus ir jaunikaičius, ant ko rods jau reikėjo didelių pinigų, siuntinėjo į Vokietiją, o kunigija parkviesdavo reikalingiausius mokintojus ir kunigus iš svetimos šalies. Šitie tad pamokslininkaudavo vokiškoje kalboje latviškiems ir estiškiems laukininkams, kurie iš visų tų pamokslų nesuprato nė žodžio. Kadą gi paprastai aršiausieji tik tai žmones apleisdavo savo tėvynę, idant pabandyti savo laimę Vidžemyje, ir kadą gi jie ten tarp blogiausios ir nožmiausios aplinkės dar daugiau sugedo ir sulaukėjo; tai nėra ką stebėtiesi, jei Vidžemio zokoninkai ir žemesniejie kunigai anos gadynės esti aprašomi kaip išmetos draugijos ir jei su jais apsieidavo lyginai kaip su arklidzių bernais, kuomet augštoji kunigija šilkinuose puikės rumuose lėbavo ir griešyjo" (Rutenberg). O zokoninkai persapnavo, pėrbizlinėjo, perlėbavo ir persimeldė visą savo gyvastį, ir mirė, jei gana ilgai pagyveno, be to, kad kokia širdis būtų jų pasigedusi, kad kokia akis juos būtų apverkusi. Tamsiausias ir svariausias debesys nežinės gulėjo virš ritterijos, virš žemiškos ponijos. „Vi-oje šalyje kribzdėjo visoki kunigai, kurie visi aikvojo ir taškė prakaitą ir kraują nuvergty žmonių; dėl pamokymo tųjų nebuvo niekas daroma per tukstančių tukstančius šitų tingių pilvų. Biedniejie paklydėliai vis dar virė burtų gerimus, kaip kad 13-tame amžiuje, mel-

dėsi pamainais tai prie „Išganytojo" ir prie Marijos, tai vėl prie Puškotajo ir prie Laimos; jie aukavo karčiai įgytą ir sušėdytą grašį tai klioštoriui ar drąsiai besivaziojančiam ubagzokoninikui, tai rišo jie pinigą, kaspiną, plaukų garbaną prie šventojo ažuolo ar liepos, ir galiaus, kad ateidavo lauktoji paskutinė valanda, užmerkdamo savo nuilsusią ir ašarotą akį baimiose ir bepatiešniose abėjonėse. Tai buvo visa laimė, kurią buvo atnešęs popiežiškas karvelis, su alyvos šakute snapelyje, nelaimingoms Priebaltijos tautom..... Prakeikimas vergybos rymojo ant visos šalies!" (Rutenberg).

e. MUSŲ SUSIEDAI 15-tame AMŽIUJE.

Pabaigoje 15-to amžiaus *Lenkijoje* šlėktija padaugino savo tiesas pamazinant tiesas miesčionių ir valsčionių. „Teip miestai pralošė tiesą siuntinėjimo į seimą savų atstovų ir užėmimo ten balsą už savę, uždrausta tapo miesčionims ir chlopams pirkimas ir turėjimas žemiškų lobių, nes tik tai šlėkta nuo to syk tegalėjo turėti lobius ir tik tai šlėktai vale buvo apturėti dvasiškus bei svietiškus urėdus, ir teip miesčionybė ir valsčionys papuolė į dar sunkesnę, negu iktuolaik buvo buvę, šlėktišką baudžiovą" (p. 45, II, Joehring).

Garsūs humanistai buvo Gregoras iš Sanoko (+1477 m.), Pilypas Kallimachas Buonacorsi (+1496 m.), Jonas Ostrorog (+1501 m.) parašė *Monumentum* dėl pataisymo respublikos aplink 1464 m., kur reikalauja didesnės valdžios dėl karaliaus; nepriegulmės bažnytinių įėdinių Lenkijoje nuo Apaštališko sosto; izdo gerai apveizėto iš akėzyių, muitų ir pagalvių, kurias visi gyventojai turi mokėti; visatinos tarnystos kariumenėje; reformos suduose; lygių įstatymų dėl visų; išmetimo kalbų lotyniškos bei vokiškos iš visuomeniškos naudonės o įvedimo lenkiškos!..... O kur buvo Lietuvos vyrų protai tuomet?!

Rusijoje totoriai užlaikė savo įtekmę, kada dabar Rusai neretai ėmėsi su Lietuviais. Tarp Rusų dabar nesirado gerų vadovų. Nors Moskva buvo iškilusi augštyn, bet josios didi kniaziai buvo silpni smarkauinkai, ypačiai Vosylius I, sunus Dimitro, kuris naminėje karėje akis išlupdino sunui dėdės, ir po tam pats pagautas budamas patėriojo akis. Dimitras Šemiaka trumpai bei baisiai valdęs, tapo numestas šalin. Vosylius antrąsyk pašauktas daugelį savo giminačių išteriojo, išnuodino. Vienok jis užkariavo keletą kunigaikštysčių, kitas jis paėmė į tėvoniją, žodiu sakant jis pagatavyjo kelią dėl Ivano III (1462—1505 m.), kurs yra konsolidatoriumi Maskolijos; tai buvo didis valdymieras, nors netikęs žmogus. Tai buvo melagis, veidmainys, pasalus, bjaurus žmogus. Bet jis turėjo plačias nuozvalgas, kurias pasiekti jis mieryjo. Jo laikuose autokratija įsivyravo. Jis naudojosi iš nesutikimų Totorių, jis susiderino su Krimo chanu, vedė karę su Kazaniaus chanu, ir duonį nemokėjo bėgyje ilgų metų į Sarajų. Kad chanas įtužęs surinko armiją, tai Ivanas sudaręs suokaibius su aplinkiniais užėmė atvangią vietą ir jau viską žadėjo išpildyt, ko jo ponas troško, kaip Krimo chanas, užpuolęs iš užpakalio, permainė situaciją—ir Ivanas už tai tapo apšaukiamas išvalnytoju nuo jungo Totorių!! Nuo dabar jis su svetimomis valstijomis susinėsdamas, vadinosi caru, nors namie šaukėsi velykij kniaz. Už antrą pačią jis paėmė Sophiją, giminaitę Palajologų, valdančių Konstantinopolyje, pagal patarmę kardinolo Bessarion. Su Sophija atvyko vakarų įtekmė į Masko-

liją pirmu sykiu: ambasadoriai iš Vokietijos, Venecijos, Popiežiaus valstijos ir k.; mokinti svetimžemiečiai tapo pakviesiti apsigyventi ten; pinigai jų tapo naujai mušti; parakas buvo dirbamas ir kanuolės liejamos — tai gi žingsnis „civilizacijoje“ ar geroje ar nakinančioje tapo žengtas. — Tuomi tarpu Auksinė Orda skaldėsi į skeveldras, silpo ir silpo. Rods pasidarė kaip — kur sąmaištis veislių bėgyje 200 metų, bet vargiai sakinyš Napoleono teisus yra: „Nugrandyk maskolių, o atrasi totorių“! Net totorių sostapylė išnyko, sudeginta ir išardyta tapo, nors savo laimingose dienose buvo gražiai subudavota, turėjo puikius pirklybos trobėjus, kur pirkliai lankėsi iš Syrijos, Aigypso, Babylonu. Net vieta bustynės buvo pamiršta, iki 1840 m. vienas inžinieris ėmė atkasinėjimus daryti ir atrado griuvėjus palaidotojo miesto.

Žemiška Privilegija Kazimiero Jagėliuno, 1457 m.

(Pagal T. Czackį.)

Kazimieras Jagėliunas, padidinęs Lenkiją Prusais 1454 m., norėjo paamžinti atmintį savo Lietuvos valdymo ir todėl suteikė lietuviškai tautai, o ne atskiroms ypatoms, žemišką privilegiją. Štai sąlygos tos privilegijos:

1. Patvirtintos esti visos valnastys ir tiesos.¹⁾
2. Dvasiški urėdai, nebus davinėjami kitiems, kaip tik Lietuviams, jeigu bus gabūs.²⁾
- 3) Valnastis bažnyčių ginti užtikrinta.
- 4) Niekas nebus baudžiamas, apskundus už akių, bet tintai per teismo nutarimą palei lenkiškus įstatymus.³⁾
5. Sunus už tėvą negali būti baudžiamas, jeigu nėra dalyvautojų, ir niekas nepridera už svetimą kalčias atsakinti.⁴⁾
6. Valė yra kožnam išvažiuoti į užrubežį dėl lavinimosi moksluose ir įgyjimo didesnių turtų, jeib tik ne į žemę neprietelių, ir jeigu tarnysta iš lobių bus atliekama.⁵⁾

1) Valdžiai feodališkai įsivyravus, tiesos kareivių buvo svarbios, o tiesos kitų savasčiai valdyti buvo nėkuomi. Atidavinėjo savastį kitose šalyse ant lenkiškų tiesų: *Jure beneficiano, Jure Feodi, Feudi*. Kad tik privilegijos tesuteikdavo valnastis ir liuosybę, tad nuo jų davinėtojų reikalaujamas buvo patvirtinimas valnasčių ar savasties. Pirmą kartą Horodliaus seime 1413 m. tapo auteiktos Lietuvai k-kurios valnastys, nemandagiai primenant pirmą kartą nevalės stovį: „*Servitut's jugum quo hactenus fuerant confediti et constricti de cervice ipsorum deponentes etc.*“

2) Lietuva nesiveržė į dvasiškus mokslus, ir todėl tapo pridėta sąlyga mokslumo. Tos privilegijos Lietuviai įs-kabinę laikėsi. Teip prieš uniją nenorėjo Domaševskį priimti ant Zemaitijos vyskupystės, lyginai kaip prie Zygmano III neužleido ant Vilniaus vyskupystės Bernardo Maciejovskio.

3) Statutas Vladislavo Jagėlos 1420 m. Dėl įgyjimo to patikrinimo tur-but prisidėjo darbai Vladislavo III su Sanguškais iš Košersko. Sanguška, apskūstas už užpuolimą ant Ratno pylies, be sudo neteko Košersko. Did. Lietuvos kunigaikštis Švytrigėla teip-gi yra daręs tolygius prievartos darbus. Teip Krzemienio ir brastavą jis atėmė nuo Fedkos kunigaikščio Nesvitiškio, kurs vos su pagalba Vlad. Jagėlos atgavo atgal ne teismu, bet varu atimtās valdynės (1434).

4) Pas Skythus buvęs tolygus paprūvys, apie ką Herodotas mini.

5) Visos tautos, ypačiai šiaurėje, laike už didžiausią liuosybę valnastį izvažiuoti į užrubežį. Kareivis įieškojo mokyklos, kurioje per patyrimą galėjo drąsą išauklėti. Pirklys įieškojo naudos ir vaisiško mokslo. Traktatai Anglijos su Keistučiu 1342 m. be jokių sunkenybių vieni kitiems patikrina išvažiavimą Angliams ir Lietuviams, ir tiktai vienas pasportas visoje diplomatiškoje istorijoje Anglijos su Lenkija ir Lietuva tesiranda in actis M. Britaniae Rymeri, nuo Edwardo IV 1464 m., dėl vieno pirklio iš Krokuvos Savininko 240 karatinio rubino; nes tuomet tarp Lenkijos ir

7. Našlė iki ištekėjimui antru kartu už vyro turi pasilikti lobiuose vyro; o jeigu nuo vyro turėtų užrašytą pasogą, tad jam numirus gali tą atsiimti, ir už vyro tekėti jai yra vale.¹⁾

8. Valė yra dukras ir giminaites išduoti už vyro, nesiklausus valdyvio.²⁾

9. Nuo savininkų lobių vaikų dvaras nebus atimamas, bet atbulai, tiesa įpėdinystos su visu bus patikrinama.³⁾

10. Atvalninti yra mužikai (chlopai) šlėktos ir dvasiškijos nuo pjoavimo šieno, javų ir arimo lobiuose karališkų pylių⁴⁾. Lyginai neatlikinės angarijų ir preangarijų⁵⁾, nė gi

Prusų buvo karė.

1) Pareiga užlaikyti pačią prigulėję pačiam, vyrui; kitame vyre gesta pirmojo vyro pareiga, ir todėl našlės tiesos. Vėliaus įėjo į papratimą ikgyvatinės (dożywocia), o Lietuvoje karšatinės (przeżycie). Tolygios sąlygos yra dėl našlių privilegijose atskiroms kniazystoms, kaip Zygmano I dėl Kyjevės ir Volynijos vaivadytų 1506 m., dėl Vytebsko vaivadytos 1502 m. Kada prie Zygmano I Stanislavienė Veštartevyčienė tekėjo antru kartu už vyro, idant neprastotų savo vyro lobių, turėjo gauti privilegiją nuo valdyvio, kuris šitame atvejyje nevaldė svetimą daigtą, kada-gi savo lobių Veštartavyčius, išlygdamas pačios tiesas, dovanojo karaliui.

2) Lietuvoje pirm Jagėlos viešpatavimo, susituokimai turėjo ne visai valni buti, kada-gi 1413 m. Horodliuje išdaviuą už vyro dukterų Vl. Jagėla suteikia kaip malonę. Valdymieras kaipo augščiausias tiesų valstiečių, skaitėsi už sudžią išlaikymui sąlygą susituokimo. Teip kada tėvas Ilijo kunigaikščio Ostregskio pažadėjo sunų sutuokdinti su Ona, dukra Vilniaus vaivados Radivilo, karalius nusiuntė jam pagraudenimą tesėti tėvo pažadėjimui. Turime pavelenę ištekėti Stanislavienėi Veštartavyčienėi per Zygmaną I; bet tai todėl, idant našlė neprastotų tiesų turėti lobių, dėl jos našlystės duotus. Tarp kaimiečių imantis iš svetimo kaimo mergą už pačią turėjo mokėti mokesį, ir toji vadinosi kiaunine (šiaurėje — Cunnagiam). Privilegijoje Zygmano I dėl Kyjevės kniazystos 1506 m. skaitome: „Koli nasz czołowiek u kniazkoho czołowieka, albo u ziemiańskoho pojmet diewku imo wywodnania, kunica tomu, u ktoroho czołowieka pojmet diewku, a pojmet albo kniazki, albo pański, albo ziemiański, u naszoho czołowieka wywodnaja kunica naszomu wojewodi z naszoho czołowieka diewki“.

3) Ar prieš Jagėlą buvo Lietuvoje successija, ar kunigaikštis buvo suteiktoju, successoriumi ir savininku, nėra išaiškinta; vienok rodosi, kad despotizmas buvo ueaprubežiuotas.

4) Ta pareiga primena, kad šlėktos ir dvasiškijos lobiai parėjo iš lobių valdyvio. Todėl reikalaujamas buvo anų atvalnyjimas. Teip Vlad. Jagėla 1432 m. atvalnio Lucko žemę. Nors toji privilegija dėl visos Lietuvos buvo aiški, vienok po visokiom užmačiom valdytojai pylių, vėliaus storastomis vadinami, užsikabinėjo. Nuo tokios tad priespandos Aleksandras apsergėjo Vytebskėnus 1502 m., Zygmantas I tokią valnastį patikrino 1506 m. Volynijai ir Kyjevės vaivadystai.

5) *Angaria*, gerian angara, ženklinas Persų kalboje — *servitus*; potamtas žodis ženklino pareigą pervedžiojimo ginklų, rubų ir sudynų valdyvio. Buvo dveji kleiai, vieškeliai arba Graikų Basilika, ir vežiojimas įis vadinasi angaria; ir šiaip keliai, kuria's vežiojimas vadinosi perangaria. Tik Vladislavas IV įsteigė krasą (pačtą). Miestai gaudavo privilegijas nuo sunkenybės davimo patvadų. Kyjevoje dėdavo dovanas dėl Totorių. Tas miestas davinėjo arklius svetimiams ir saviems tekunams. Tas senas miestas, paskilbęs sukrovomis pirklybos, nuo Juodųjų iki Baltijos marių, tapo atvalnintas dviem privilegijom. (Yra tolygios privilegijos ir dėl kitų miestų). Nežiurint vienok į tą privilegiją, parubežinės vaivadytos turėjo statyti ar patvadas, ar pinigus dėl jų. Braclavo vaivadytoje Jonas Volčkovyčius 1561 m. paskyrė, kad dėl užlaikymo tų patvadų, Vinnicos pavietas turėjo mokėti po 8 grašius nuo dūmo, o Braslavo pavietas pasiliko prie seno papročio. Kad 1504 m. Lenkijoje įvesta tapo pačtinė mokesčiai, tuomet ji ir ant Lietuvos pasiplatino, galiaus po unijos iš šlėktiečių lobių parubežinėse vaivadytose prapuolė.

(Toliaus bus).

Maskolijos valdžia turi surašą maišišku kariumenės pulkų. Tame suraše stovi 50 pulkų: gvardijos 6 pulkai, pėkštinių — 26, artelerijos — 6, sapperų — 5 ir raitelių 7 pulkai. Prie tam buvo prisidėję ir policija ir žandarai, kurie sustreikavo Peterburge, o iš dalies ir kitur, nenorėdami pildyti šuniškos tarnystės.

Vokietijos kaizeris Vilhelmas neseniai atsilankė Austrijoje, o po tam nusidangino į Norvegiją atlankyti naujai apsikarunavojusį karalių Haakoną. Jis visur dabar važinėjęs į svečius dėlto, kad susirasti sau prietelius ir santaikininkus, kurių paskutiniu laiku beveik netekęs, o be kurių jam baugu dėl savo valdžios.

Pradžioje liepos mėn. Varšavoje, dėl kaskarts tankiaus atsikartojančių užpildinėjimų ant policistų, tapo atšaukti jie iš visų vartų vietų ir miestas liko be policijos ir jokios ypatingos netvarkos neapsireiškia. Policiją miestas prašalino dėlto, kad, viena, ji pati kavodavosi iš baimės, antva — darė dar didesnę netvarką ir provokuodavus žydų muštynes.

Anglijos kariškas laivynas buvo besirengęs į Baltąsias jūras atlankyti Maskolijos. „Tikrieji rusai“ su džiaugsmu laukė, bet kad Anglijos parlamentas išreiškė pasibaisėjimą dėl žydų skurdynių Balstogėje, tai anie griestai ir neprisidengė atakė nenorį matyt to Anglijos pa-veikinimo su savo laivynu.

Pajieszkėjimai.

Reikalingas geras kriaučius dirbimui kotų ir tt., mokestis gera.

V. Matusevičia
200 E. Main st.
Plymouth, Pa.

AUKOS.

Revoliucijos reikalams.

Plymouth, Pa. L. M. Kazunas (iš Shenandoah), M. Alyta, Pr. Vackelionis, V. Matusevičius, K. Brazys, P. Chmieliauckas po 1 dol.; J. Baltrušaitis 2 dol.; Jul. Chmieliauckas 50 c.; F. Zdanavičius 50c.; M. Alytienė 50c.; Aldona Alyčiūtė 25 c.; S. K. Alyta 50 c.; Ona Alytienė 50 c. Smulkesnių 15 c.

Viso \$10,90

Buvo \$89,10

Viso labo yra \$100,00

Visą šitą sumą pasiuntėme C. R. Š. Komiteto kasieriui T. Dudui į Philadelphia.

23. VII. 06.

Ant pardavimo barzda-skutė!

Parduodu didelę barzdasukutę, geroje vietoje, apgyventa lietuvių ir lenkų ir pigi randa. Priežastis pardavimo, kad turiu kitą užsiėmimą, tad dviejų biznių negaliu varyti. Jeigu kas norės mane matyti, tad gal rasti namie 7-tą valandą vakare.

K. Mockus,
52 Hudson Ave.,
Brooklyn, N. Y.

Juokų ir satyros mėnesinis laikraštis „Dilgėlės“ išeis netrukus; tik da reikia kelių prenumeratorių, tai užsirašykite už visus metus! Dilgėlės kaštuoja 1 dol. metams (atskiras numeris 10 c) Adresas: Dilgėlės, 412 Siegel str., Philadelphia, Pa.

GRAMATIKA angliškos kalbos.

su ištarimu kiekvieno žodžio lietuviškai — sekančiai: book (buk), knyga, ice (ais), ledas ir t. t.

Knyga apdaryta, 174 puslapiai su prisuntimu \$1.25.

Pinigus geriausia yra prisiųsti per „Postal Money Order“, ant adreso: P. MIKOLAINIS,
P. O. Box 15, Station, D.,
New York City.

Gyvastis dėl užduotės.

Aukavime gyvasties dėl užduotės mes esame skirtos nuomonės: Europiškas kareivis, kurs yra priverstas eiti į karę ir pražudyti savo gyvastį, yra priverstinis kankintinis; bet liuosnoris einantis ant pavojaus ir mirties yra beprotis kankintinis. Daugumas iš mūsų yra tie liuosnoriai. Mes žinom, kad gyvenimas mus veda trumpiausiu keliu prie grėbo, ir kad mes lengvai galim but prikautyti prie savų žūčių. Mes turim neužmiršti, kad mūsų pareiga yra pailginti mūsų gyvenimą ir kad Trinerio Amerikoniškas Eliksysas Kartausiaus Vyno yra vienatinis tam dalykui. Szita gyduolė visija palyginančiai kvailišką naikinimą trynimo sistemos ir padaro skilvį stipriui, ir galinti priimti kiekvieną valgį suteikiantį stiprumą. Jeigu tavo apetitas palyginančiai taps menkas ir nenaudingas, vartok Trinerio Ame-

rikonišką Eliksysą Kartausiaus Vyno, užtikrinam kad vėl sugrįši į sveikatą.

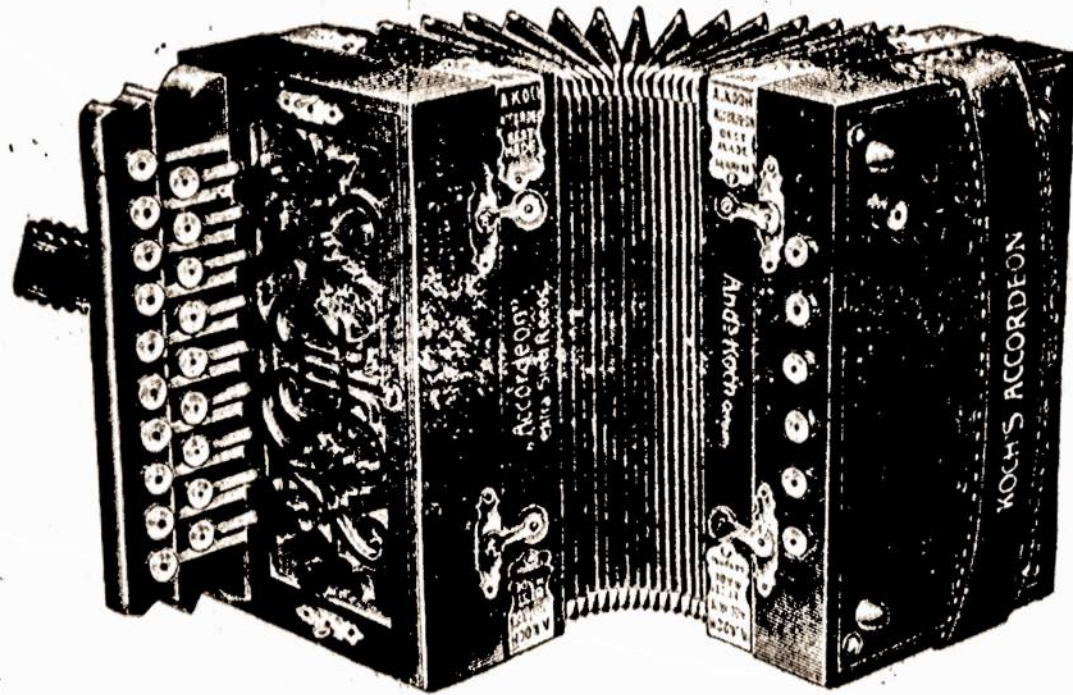
Gaunamas visose aptiekose arba pas pabrakaitą, Joseph Triner, 709 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Tik pora dolerių

kaštuoja pas mus greitas nuvažiavimas į krajų, ant geriausių pasażierinių laivų prie mažo patarnavimo. Važiuoja nuo 7-9 dienų. Važiuoja į Hamburg, Bremen, Rotterdam ir Antverpen kas antra diena ant permainos. Apsiejimas broliškas. Užtikrinam gerumą. Niekas neturi daugiau kaštų Pamėgink ir parašyk laišką, o artymesnes žinias tuojaus atsiųsime. Immigrant Labor Exchange Inc. 2 Carlise st., New York, N. Y.

UZ DYKA DEL VISU.

Jeį neturit mus naujo no. didžiausio lietuviško kataliogo visokių tavorų, prašom mums pranešt ir kataliogas tuojaų jüm bus prisiųstas dykai.

No. M101. Vieniška Armonika.

Geriausio ir garsiausio išdarbio armonika, labai puikiai išgrozinta. mahogany medžio, šikšnuotos dumplos su mišinginiais aptaisais, 10 perlo raktų, 4 eilės balsų, 6 basai. Prekė tiktai \$3 75.

H12. Barzdos skutimos prietaisa.

Labai gera Amerikoniška britva, geriausios skuros diržas ir galastumas su rankele. šmotelis geriausio kvėpiančio muilo, tvirtas ir puikus šerių šepetys dėl plaukų atskirioje nikeliuotoje skrynelėje, gražus puodžiukas, karališka magnezija ir francuziški kvėpalai. Viskas sudėta į labai puikią šikšną otą skrynelę su kabiais. Tie visi dalykai kitur parduoda už \$10 00, bet mūsų prekė tiktai \$2.95.

Mes parduodam visokius tavorus ir prieluncziam į visus krasztus pasaulės ką kas reikalauja. Izmalmom visokius pirigus ir lezsiuncziam pinigus į visus krasztus svieto labai pigiai ir greitai. Kupeziai ir agentai gali per mūsų firmą gauti visokius tavorus pigiau kaip lez magazinu (wholesale). Pinigus siųskit per Money Order lez paczto arba expreso. Galima siųsti popierinius pinigus ir mažiaus kaip doleriu paczto markėmis po du centu registravotoje gromatoje.

COSMOPOLITAN TRADING COMPANY, Dept. 4,
218 Fulton st., New York City, U. S. A.